

Perscommuniqué van het Federaal Planbureau

Brussel, 06/12/04

Meer informatie

Meer informatie: Jan van der Linden, 02/507.74.26, jvdl@plan.be

Netwerkindustrieën : de kwaliteit van de hervorming zal bepalend zijn voor de resultaten

In het kader van het colloquium 'De Lissabon-strategie : een motor achter de markthervorming in netwerkindustrieën' publiceert het Federaal Planbureau de studie 'Markthervorming in netwerkindustrieën in België'.

Benchmarking van elektriciteits-, post- en spoorsector

De studie is er gekomen naar aanleiding van vragen van de sociale partners op de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven over de inhoud van de hervormingen in de netwerkindustrieën en over de impact ervan in België. Om op die vragen een antwoord te formuleren, maakte het FPB een literatuurstudie over de hervormingen en een benchmarking van drie sectoren waar hervormingen aan de gang zijn : de situatie van de elektriciteitssector in België werd vergeleken met die in Groot-Brittannië, Duitsland en Spanje; voor de postsector werd gekeken naar Zweden en Nederland en voor de spoorsector werd vergeleken met het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Zweden. Daarenboven werd gepoogd om een evaluatie van de huidige regulering in België te maken. Deze studie is zeker niet het laatste woord over de hervormingen in België, maar beoogt het debat met de sociale partners te vergemakkelijken.

Doel van de hervormingen : een betere dienstverlening tegen een lagere prijs

Sinds het begin van de jaren 90 zijn er in de netwerkindustrieën hervormingen aan de gang op initiatief van de Europese Unie en de lidstaten zelf. Het doel van die hervormingen is te komen tot een lagere prijs en een meer kwaliteitsvolle dienstverlening, waarbij concurrentie wordt toegestaan en de toegang en de infrastructuur worden gereguleerd.

Op dit ogenblik kunnen we al een tussentijdse evaluatie maken en het resultaat is globaal gezien positief. Op korte termijn is het belangrijkste negatieve gevolg van die hervorming - nagenoeg onvermijdelijk - een daling van de werkgelegenheid in die industrieën. Nochtans wordt op lange termijn een positieve impact verwacht, namelijk een stijging van de werkgelegenheid als gevolg van de positieve effecten in andere economische sectoren.

De voorwaarden voor een succes van een complexe hervorming

De markt openstellen voor concurrentie is niet zo eenvoudig. Een segment van de productieketen (in de meeste gevallen het infrastructuurnet) is vaak gedoemd om een natuurlijk monopolie te zijn. Daarenboven bestaat vanuit de sector soms een weerstand tegen de hervormingen en hebben de hervormingen een budgettaire en sociale kost. Ook bestaat de vrees dat hervormingen zullen leiden tot feitelijke monopolies van privé-bedrijven, zonder dat er zich prijsverlagingen voordoen. Vandaar de essentiële rol van de regulering. Enkele elementen van de regulering die essentieel zijn om positieve resultaten te bereiken, zijn:

- de verschillende segmenten van de sector moeten voldoende onafhankelijk zijn;
- het benoemen van een sectorale regulator die onafhankelijk is van de verschillende actoren (de producenten en de dienstverleners aan de finale afnemers);

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut. Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op economisch, sociaal-economisch vlak en op het vlak van leefmilieu.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

Kunstlaan 47-49
1000 Brussel
Tel: +32 2 507.73.11
Fax: +32 2 507.73.73
E-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

-dominante posities van de verschillende actoren moeten worden bewaakt;

-effectieve concurrentie moet worden nagestreefd en een eventuele prijsregulering (tarieven voor de toegang tot het netwerk) moet zo zijn dat de consumenten van lagere prijzen kunnen genieten, maar dat tegelijkertijd de winstgevendheid van de bedrijven hoog genoeg blijft om voldoende investeringen te verzekeren.

-het organiseren van de universele dienstverlening;

Of aan die voorwaarden voldaan is, zal tijdens het colloquium verder worden nagegaan.

In België blijft er werk aan de winkel om aan de voorwaarden te voldoen

De EU-richtlijnen worden in België nauwgezet omgezet in Belgische wetten. België is echter geen voorloper in Europa: meestal gebeurt de omzetting laat en gaan de hervormingen niet veel verder dan wat de richtlijnen verplichten. In verschillende sectoren ontbreekt effectieve concurrentie, waardoor zowel voor de overheid als voor de regelgevende instellingen belangrijke uitdagingen blijven bestaan.

Elektriciteit: de toetreding bevorderen van nieuwe concurrenten

De elektriciteitssector in België wordt gekenmerkt door een sterke concentratie van het segment van de elektriciteitsproductie, waardoor een tussenkomst noodzakelijk is. Er dringen zich twee mogelijkheden op: de toetreding van nieuwe concurrenten op de binnenlandse markt bevorderen bijvoorbeeld door productiecapaciteit te veilen, en het bevorderen van een integratie van de Europese elektriciteitsmarkten door te investeren in interconnectiecapaciteit. Beide pistes worden reeds gevolgd, maar de initiatieven om de belemmeringen tot de integratie van de verschillende binnenlandse markten te verminderen, volstaan niet.

Spoor: een onafhankelijke regulator moet nog van de grond komen

Net zoals in Duitsland werd de scheiding van infrastructuur en exploitatie in België uitgevoerd door middel van een holding-structuur. Deze vrij sterke verticale integratie heeft in Duitsland geleid tot discriminatie ten opzichte van potentiële toetreders. Dit maakt de rol van de Dienst regulering van het Spoorwegvervoer, de regulator, des te belangrijker.

Post: op de goede weg maar er blijven aandachtspunten

Met het lopende moderniseringsprogramma wordt een belangrijke productiviteitswinst behaald, waardoor De Post beter voorbereid is op concurrentie. Toch blijft productiviteit een aandachtspunt omdat er nog altijd landen zijn met aanzienlijk lagere tarieven dan België en waar de openbare dienstverlening zonder subsidies kan worden uitgevoerd. Wat de kwaliteit betreft, loopt het percentage brieven dat de dag na verzending wordt besteld ook nog achter op de doelstelling. Ten slotte moet erop worden toegezien dat er geen toetredingsbarrières ontstaan en moet er aandacht zijn voor gelijke condities voor alle spelers op de markt.

Conclusie

Technologische vooruitgang in verschillende netwerkindustrieën zorgt ervoor dat de concurrentie sowieso toeneemt, waardoor markthervormingen zich opdringen. De gekozen weg via de Europese richtlijnen, lijkt de goede te zijn. De manier waarop de hervormingen worden geconcretiseerd in de Europese landen is echter vrij heterogeen en het blijkt dat niet elke ervaring even positief is. Een analyse van de ervaringen met als doel goede voorbeelden te vinden, is noodzakelijk en de Europese Commissie kan ons daarbij ongetwijfeld helpen. Het feit dat de hervormingen in België niet snel gebeuren heeft het voordeel dat we kunnen leren van de goede en slechte ervaringen in andere landen, maar heeft ook het nadeel dat de positieve effecten niet snel zichtbaar worden. Ten slotte bestaat ook het gevaar dat, omwille van de tegenstand, bepaalde hervormingen beperkt worden doorgevoerd waardoor mogelijk niet wordt voldaan aan de voorwaarden die hierboven zijn vermeld.

De Planning paper 98 “Markthervorming in netwerkindustrieën in België kan geraadpleegd en gedownload worden op de site www.plan.be